

ಪಾಪನಾಶ

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಆಗ ಬೀದರ್ ಇಂದಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ಉರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲೊನಿ ಆಗಿನ್ನೂ ತಲೆ ಎತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅದೆಲ್ಲ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೈಲಿ ದೂರದ ಒಂದು ಕಣಿವೆಯ ರಮ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಾಪನಾಶ ವೆಂಬ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಯಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಅದರ ರೂಪ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ನಿಸರ್ಗ ಪ್ರಿಯರು. ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯವರಾದ ಅವರು ಕೊರ್ಟ್ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ (ನಮ್ಮ ತಾಯಿ, ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು) ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸುಂದರವಾದ ತಾಣಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಏಕಾಂತವಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಾಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ಫೋರ್ಡ್ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಪನಾಶ, ನಾನಕ್ ಝರನಾ, ಅಲಿಬರೀಡ್, ಬೀದರಿನ ಕೋಟೆ ಅಥವಾ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ರನ್ ವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮನದಣಿಯೆ ತಿರುಗಾಡಿ ನಂತರ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಷ್ಟೂ ಜನ ಆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಈಗ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಪನಾಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಎಂದರೆ ಸಂತಸದಿಂದ ನನ್ನ ಮೈ ನವಿರೇಳುತ್ತಿತ್ತು, ಮನಸ್ಸು ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಮನಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಸುಖ ಕೊಡುವ ಅಂತಹ ಸ್ಥಳ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪಾಪನಾಶ ಗುಡಿಯು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಲು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಟಾರು ರಸ್ತೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಬಲಗಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗ್ ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಗುಡಿಗೆ ಇಳಿದು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಯಲು ಇನ್ನೂ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಯ ಗೋಡೆಯಾಗಲಿ ಅಡ್ಡವಿಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಬಹಳ ಆತಂಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಇನ್ನೂ ದೂರವಿರುವಾಗಲೇ ಅವರು ಕಾರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಯಾರ ಮಾತಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆ ಬಯಲಿನ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಕಾರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ಗುಡಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಾಮ ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ವನವಾಸದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆದರೆಂದೂ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದೂ, ಈ ಲಿಂಗದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪಾಪನಾಶವಾಗುವುದೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಕಾರಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಯಾವಾಗ ಗುಡಿ ಸೇರುವೆನೋ ಎನ್ನುವ ತವಕದಿಂದ ನಾನು, ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಹೋಗಲು ದಾರಿ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೋಗುವುದು ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಎತ್ತರದ ಗಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣಿನ ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಈ ದಾರಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಸುಮಾರು ೨೫ ರಿಂದ ೩೦ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಲಾವಾರಸದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಬೀದರಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಮಣ್ಣು ಕಬ್ಬಿಣದ

ಅಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಲು ಕೆಂಪಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾವಯಾವ ಖನಿಜಗಳು ಇವೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೆಸರು ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದ ಗುಲಾಬಿ, ಹಳದಿ ಮತ್ತು ನೇಡಿ ಮಣ್ಣು ಎಂದು ನಾವು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಮೃದುವಾದ ಮಣ್ಣುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾವು ಅನೇಕಸಲ ಆ ಬಿಳಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಸಹ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. (ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಮ್ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು). ದೊಡ್ಡ ಹಾರೆಗಳಿಂದ ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಹಾರೆಗಳ ನುಣುಪಾದ ಗುರುತುಗಳು ಆ ದಿಣ್ಣೆಯ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಶುಭ್ರವಾದ ಕೆಂಪು, ಗುಲಾಬಿ, ಹಳದಿ ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಬಣ್ಣಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನ ಹೊಂಗಿರಣಗಳು ಬಿದ್ದಾಗಲಂತೂ ಅವುಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯ. ದಾರಿಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ನುಣುಪಾದ ಆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ, ಆ ಮಣ್ಣಿನ ಗಟ್ಟಿತನ, ಮೃದುತ್ವ, ಅದರ ಸುಗಂಧ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುಂದರವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ನನ್ನವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ, ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅದಮ್ಯ ಬಯಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ “ ಬೇಬಿ! ಎಲ್ಲಿದೀ? ಓಡಬೇಡ, ಜಾರಿ ಬಿದ್ದೀ ನೋಡು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಆ ಲೋಕದಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. “ಹ್ಲೂಂ” ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿ ನಾನು ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಕಣಿವೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಲಗಿದ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯ ಆಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವ ಆಳವಾದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಆಸೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ದಾರಿ ಬಹಳ ಇಳಿಜಾರಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿ ಕಾಲು ಜಾರಿದರೆ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿ ಕೆಳಗೆ, ಕಣಿವೆಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಜುಳು ಜುಳು ಎಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರಭಸದಿಂದ ಬಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲೋ ಬೀಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಸಹ ಅ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಓಡುವುದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉಲ್ಲಸಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಓಡೋಡಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದಾಗ ಆ ಹಳ್ಳದ ನೀರಿನ ಮಂಜುಳ ನಾದ ಕಿವಿಗೆ ಬಹಳ ಇಂಪಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನೀರಿನ ಸ್ಪರ್ಶ ಕಾಲಿಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಲಗಡೆ ಕಾಣುವ ಕೆರೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೇದಗೆಯ ವನದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಬೀಸುವ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿ ಮೈ ಮನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸುಖ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹಳ್ಳದ ನೀರಿನ ಶೀತಲ ಜಲದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಳ್ಳದ ಜಲದಿಂದ ಆಗಲೆ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಗೊಂಡ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತೊಳೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ದೇವಾಲಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋದರೆ ಪಾಪನಾಶ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಶಿಲೆಯ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಎರಡುವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ನುಣುಪಾದ ಮಾಟವಾದ ಶಿವಲಿಂಗ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ಮನಸ್ಸು ಮುದಗೊಂಡು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಹೊರಗೆ ಆಲಯವಿತ್ತು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಎಡಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಗ್ರಹಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಭು ವಿಗ್ರಹಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸ್ವಯಂಭು ಎಂದರೇನು? ಅವು ಹೇಗೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಲುಸಾಧ್ಯ? ಯಾರೂ ಮಾಡದೆಯೂ ಇಷ್ಟು ಮಾಟವಾದ, ಸುಂದರವಾದ ಆಕಾರ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ? ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಆಕಾರವ ಏಕಾಗಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ದೇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನಾಸ್ತಿಕಳೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಹುಕಾಲ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದವು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಪಥದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸುತ್ತು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದೊಂದುಸಲ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಧುಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾರೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತುಹಾಕಿ ಬಂದು ಶಿವಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು, ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ನಾವು ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ, ದೀಪವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಊದುಬತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ, ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದಾಗ , ಅದರ ಸದ್ದು ಸುತ್ತ ಇರುವ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ತಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕಣಿವೆಯ ಗಂಭೀರತೆ ಇನ್ನೂ ಗಹನವಾದಂತಹ ಅನುಭವ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಯಿ ಒಡೆದು, ಕೈಮುಗಿದು ನಾವೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಇದಾವುದಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೊರಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೂಜೆಯಾದನಂತರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಹನತೆಯನ್ನು ಬಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ನಿಶ್ಯಬ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಅಗೋಚರವಾದ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ಹುಡುಕುತ್ತ ನಾನು ಶಿವಲಿಂಗ, ಆಲಯ, ಆಲಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಿಡಗಳ ನಡುವೆ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಂಡು ಬರದೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಅದರ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ “ಅದು ಹೀಗಿದೆ, ಇಲ್ಲಿದೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅದರ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಿದಷ್ಟು ಅದು ಗಹನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕತ್ತಲೆಯಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕು. ಅದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗ ಜನರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಬರದಂತೆ ತಡೆಯಲು ತಮಟೆಯ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವಾಗ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಮತ್ತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುವ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದಾಗ ಅಗೋಚರವಾದ ಆ ಮನಸೆಳೆಯುವ ಕಣಿವೆಯ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಡಗಿದ ಶಕ್ತಿ, “ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕು ಬಾ” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬರುವೆನೆಂಬ ಮನಃ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಲೀಲಾ ಗರಡಿ

೨೬-೧೦-೧೯೯೦

ಮಳೆಗಾಲದ ಆಗಸ

ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಾದಾಗ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾರೆ. ಆಗ ನನಗೆ ೮-೯ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು. ನನ್ನ ತಂಗಿ ನನಗಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವಳು. ನನಗೆ ಮಳೆ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂತಸ. ಮಳೆಯ ಬರವು ನನಗೆ ತರುವ ಹಿಗ್ಗನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾರೆ.

ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಮಳೆ ಮೋಡಗಳೆಂದರೆ ಸಂಭ್ರಮ. ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಆಕಾಶ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವೇ ಸರಿ. ಹೆಸರಿಸಲೂ ಬಾರದಂತಹ ಅನೇಕ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಾನಾ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಓಡುವ, ತೇಲುವ, ಚದರುವ ಮೋಡಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂದರೆ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆನಂದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಕಳೆದುದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇದ್ದದ್ದು ಉರ ಹೊರಗೆ. ನಾವು ಹೊಸ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ನಂತರ ಎಷ್ಟೋ ಫಲಾಂಗುಗಳವರೆಗೆ ಯಾವ ಮನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲ ಬರೀ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬಯಲಿನ ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗು , ಆಮೇಲೆ ಏರು, ಆನಂತರ ಮತ್ತೆ ಬಯಲು. ಅದರಾಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲು. ಆ ಗುಡ್ಡಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಡುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಆಟ ನೋಡಲು ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ತೆರೆದ ಮಹಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮನಮೋಹಕವಾದ ಸಂಜೆಯ ರವಿಕಿರಣಗಳಾಟವನ್ನು ಅದು ತೋರಿಬರುವವರೆಗೂ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಮಳೆಗಾಲದ ಸಂಭ್ರಮವಂತೂ ಹೇಳತೀರದು. ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವರೆಗಿನ ಅನೇಕ ಬಣ್ಣಗಳ ಛಾಯೆಯುಳ್ಳ ಮೋಡಗಳು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲಿನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎದ್ದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆಯೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಈ ಮೋಡಗಳು ಕವಿದಾಗ ಅವುಗಳಿಂದ ಸೂಸಿ ಬರುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಮಿದು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಹೊಸ ರೂಪ ತಳೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಡ ಮರಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಳಪುಗೊಂಡಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಟಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾದು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನ ದಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಈಗ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಿದುವಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ನನ್ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ತನ್ನ ಎಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೋಳಾದ ಮರವೂ ಕೂಡ ಈ ಮಿದುವಾದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕಾಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಜೀವರಸವನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಲು ತವಕ ಪಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೂರದವರೆಗೆ ಚಾಚಿದರೆ, ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲು. ಅ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅದೃಶ್ಯ ನಾಡಿನಿಂದ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಸುರಿಸುವ ಹನಿಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮೈಮನಗಳು ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಆತುರದಿಂದ ಎದುರನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮೋಡಗಳು ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲಿನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಆಗಸವನ್ನು ಕವಿದು, ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತ ಆಗಸ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಟಾಮಾಯವಾಗಿಸಿ, ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನ್ಯದ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ಗಾಢ ನೀಲಿಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಮರುಕ್ಷಣ ಅದೇ ನೀಲಿ ಪರದೆ ದಾಂಗುಡಿ ಇಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಇನ್ನೇನು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನೆನೆದು ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಂತಸದಿಂದ ಕುಕಿಲಡುತಲಿತ್ತಲಿತ್ತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಣ್ಣಿನ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಣ್ಣನೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಅದರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿತ್ತು. ನೆನೆದ ಮಣ್ಣಿನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ನನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಟಪ್ ಟಪ್ ಎಂದು ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಹನಿಗಳು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶ ಸುಖ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಮೊದಲೇ, “ಇದೋ ಉಣ್ಣು ಪ್ರೀತಿಯ ಧಾರೆ” ಎನ್ನುವಂತೆ ರಪ್ ರಪ್ ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯಲು ತೊಡಗುತ್ತಿತ್ತು. ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ನಿಂತಿರುವ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು, ಬಾಡಿ ಸಾಯಲಿಕ್ಕಾದ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು, ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಗೆ ಬಾಯಾರಿ ನಿಂದ ದನಕರುಗಳನ್ನು, ಮನೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು, ಹಾದಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಧಾರೆಯಿಂದ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಶುಚಿಭೂತಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ತೊಯ್ದು ತೊಪ್ಪೆಯಾದರೂ ಸಹ ಆ ಧಾರೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಿಂದೆಯೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಆತಂಕದ ನುಡಿಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ನಾನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವ ಹಾಗೆ ಮಳೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಬೇಸರ ಉಂಟಾದುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಲೀಲಾ ಗರಡಿ

೨೫-೧೧-೧೯೯೩

ನಾವು ಮುತ್ತತ್ತಿಗೆ ಹೋದದ್ದು (೩-೧-೧೯೮೧)

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಸಂಜೆ ನನ್ನ ಮಗ “ ನಾಳೆ ಮುತ್ತತ್ತಿಗೆ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದನು. ಆಗಾಗ ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಡಿಬಿಡಿಯ ಬದುಕಿನಿಂದ ದೂರ, ನದಿ, ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಹಳೆಯ ಗುಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪರಿಪಾಠವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಸರಿ ವಿವೇಕನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇ ತಡ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೇ ಹೊರಡುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ೩-೧-೯೮ ರಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವವೇ ಎದ್ದು ಚಪಾತಿ ಪಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ (ನಾನು, ನನ್ನ ಪತಿ,ನನ್ನ ಮಗ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಗಳು) ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟೆವು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಕಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮತ್ತು ಗದ್ದಲಮಯವಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಹೊರಬಂದಮೇಲೆ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುವಂತಾಯಿತು.

ಇನ್ನೂ ಚಳಿಗಾಲ ಕೊನೆಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಸಹ ಸೂರ್ಯನಿನ್ನೂ ಮಂಜಿನ ಮುಸುಕಿನ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲದ್ದು, ನಾವು ಅವನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದನು, ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಮಂಜಿನ ಹೊದಿಕೆಯಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ತೂರಿ, ಬೆಳಿಯ ಬಿಸಿಲಿನ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸಿದ. ಒಮ್ಮಿಲೇ “ ತೇರನೇರಿ ಅಂಬರದಾಗೆ ನೇಸರ ನಗುತಾನೆ, ಗಿಡಮರ ತೂಗ್ಯಾವೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡ್ಯಾವೆ” ಎಂಬ ಹಾಡು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಕುಣಿಯಿತು. ಆದರೆ ಗಂಟಲಿಗೆ ಆ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಗುನುಗುನಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದೆನು. ಮನಸ್ಸು ಸುತ್ತಲಿನ ಸೊಬಗನ್ನು ಸವಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಯಿತು. ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ಥಳಥಳ ಹೊಳೆಯುವ ಕೆರೆಗಳು, ಬೃಹದಾಕಾರದ ಬಂಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಮರಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡವು.

ಇದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ, ರೈತರು ತಾವು ಬೆಳೆದ ಜೋಳ ಮತ್ತು ರಾಗಿಯ ತೆನೆಗಳನ್ನು ತಂದು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವು ವಾಹನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಅವುಗಳಿಂದ ಕಾಳುಗಳು ಬೇರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತೆನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ವಾಹನಗಳ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರಗಳು ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಟಾರು ರಸ್ತೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ತೆನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಟಾರಿನ ಬಣ್ಣ, ದಂಟಿನ ಬಣ್ಣ, ಜೋಳ, ರಾಗಿಯ ತೆನೆಗಳ ಬಣ್ಣ ಎಲ್ಲವೂ ನೋಡಲು ಬಲು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿದ ಕಡೆ ಇಬ್ಬರು, ನಾಲ್ವರು ಹೆಂಗಸರು, ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಲವು ಗಂಡಸರು ಇದ್ದರು. ನನಗೆ ಇಂದು ಅವರ ಎಲ್ಲರ ಮುಖಚರ್ಯೆ ಬಹಳ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಚಿಂತೆ, ಕಳವಳ, ಆಸೆ, ನಿರಾಸೆ, ಆತುರ, ಅವನರ, ಸೋಮಾರಿತನ, ಅತ್ಯುತ್ತಾಹ, ಬೇಸರ ಎಂಬಂತಹ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಯಾವ ಭಾವಗಳೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವ ಭಾವಾವೇಗವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವಿತ್ತು. ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು,ಕಾಳು ಬೇರ್ಪಟ್ಟಮೇಲೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಕೆಲವರು ಮೊರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರುತ್ತಿದ್ದರು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಇಂದು ಅಮೋಘವಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ನಗರದಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಾವೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಒತ್ತಡದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ನನಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ತೋರಿತು. ನಗರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿಯೇ, ಯಾವುದೇ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಅಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾದ ಓಣವಿರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಸಹಜವಾದ ಸರಳತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ರೈತರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸವಂತೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅದನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಕಡಿತ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಭವತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಪೊರಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸಹ ಅವರುಗಳು ಅಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಂದು ಪೊರಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಬೆಲೆ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರು ಪೊರಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಮುದುಕರು, ದೊಡ್ಡವರು, ಚಿಕ್ಕವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಳು, ಕಡ್ಡಿ, ದಂಟು, ಮೊರ, ಬುಟ್ಟಿ, ತನೆ, ಹೊಟ್ಟು, ಪೊರಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ಯಾವವೂ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಒಡನಾಟ ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂಟಿತನದ ಭೂತ ನಾಗರಿಕೆಗೆ ಕಾಡುವಂತೆ ಕಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು. ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೂ ಸಾಕು ನಿರ್ವಿಘ್ನತೆಯಿಂದ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದು ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಅದರ ಭಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ನಮ್ಮ ಮೂರ್ಖತೆಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಇದೆಯೆ? ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಮಗೆ ಸರಳತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವುದು ಮರೆತೇ ಹೋಗಿದೆ. ಈಗ ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಶ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕನಕಪುರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಯಾವುದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಕಾಗದ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಂತಾದ ಕಸ ಬಿದ್ದು ಪರಿಸರ ಮಲಿನಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮತ್ತು ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂಭಾಗಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲಿನ್ಯವಾಗಲಿ, ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಲಿ ಎದುರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕನಕಪುರ, ಸಾತನೂರು, ಹಲಗೂರುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಎಡಗಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಸೋಲಿಗರ ದೊಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಾದು ಮುಂದೆ ಹೋದೆವು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಣಸೆಕಾಯಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅನೇಕ ಮರಗಳು ಕಂಡವು. ಹಿಂದಿನ ಸಲ ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆ ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದ ಕಡೆ ಈ ಸಲ ಬಾಳೆಗಿಡಗಳು ಕಂಡು ಬಂದವು.

ದಾರಿ ಮಣ್ಣಿನದಾಗಿತ್ತು. ಆಗಲೆ ಬಿಸಿಲು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲು ಒಣಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಗಿಡಮರಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಣಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಹಸುರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಳದಿ ಹೂಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು, ಮರದ ಎಲೆಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ತಿಳಿ ಹಳದಿ ಮತ್ತು ಕಂದು ಬಣ್ಣ ತಳೆದು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ಸೋಲಿಗರ ದೊಡ್ಡಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋದಕೂಡಲೆ ದಾರಿ ಇಳುಕಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಬೆಟ್ಟದ ಒಂದು ಭಾಗ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಕಾವೇರಿಯ ಹೊಳೆಯುವ ರೂಪ

ಕಂಡು ಬಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಆ ನಂತರ ಕಾವೇರಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ದಾರಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದುಕಡೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ನಾನಾ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತ ಹರಿಯುವ ಕಾವೇರಿ. ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹಬ್ಬದೂಟವೇ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಜೀವು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತೀರ ಇಳುಕಲಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಇಳಿದು, ಭಾಗಶಃ ಜಾರಿ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ಕಾವೇರಿ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಅದರ ರಭಸದ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಡೆಗಳೆಲ್ಲ ಅದರ ರಭಸವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಮಾಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹಾಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಬಂಡೆಗಳು ಅದರ ರಭಸ ಮತ್ತು ಸೊಬಗನ್ನು ಸವಿಯಲು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದವು. ನಾವು ಅಂತಹದೊಂದು ಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಶೀತಲತೆ, ರಭಸ, ನಾದ, ಸೊಬಗು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸವಿಯುತ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತೆವು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ನೀರಿನ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಆಕಾರದ ಬಂಡೆಗಳು.ಜಲಸಸ್ಯಗಳು, ಪಾಚೆಗಳು, ಅಲ್ಲಿಯ ಜೀವಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದರಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಂಡವು. ನದಿಯ ಸದ್ದು, ಅದರ ಹರಹು ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ನಿರನ ಸದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸದ್ದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮನ್ನು ಉಳಿದು ಇನ್ನಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾವುಗಳೂ ಸಹ ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮಗೆ ನಾವು ಒಂಟಿ ಎನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಜೀವಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಯವುದೂ ನಿಜೀವ ವೆನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ನಿರನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಇಳಿಯಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಸಿವೆಯಾದಾಗ ಉಟಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ಬೇಸರದ ಮಾತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಸರಿಕೆ, ಖಾಲಿತನ, ನಿರಾಸೆ ಇವೆಲ್ಲ ನಾವೇ ನಾಗರಿಕರು ಮಾಡಿಕೊಂಡವುಗಳು ಎನಿಸತೊಡಗಿತು.

ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ

ನಾವು (ಎಂದರೆ, ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆ, ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರು, ನನ್ನ ಮೂರು ಜನ ತಂಗಿಯರು ಮತ್ತು ನಾನು. ನನಗಾಗ ಎಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು) ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮುತ್ಯಾನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವರು ಮುತ್ಯಾ, ಆಯಿ, (ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿ), ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರತ್ತೆಯರು. ನಾನು ಆ ದಿನಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಒಂದು ದಿನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ಅಂದಿನ ಅವರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗಬಹುದು.

ನಾನು ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಕು ಹರಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ನಾವು ಏಳುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ, ಉಪಾಯದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಡಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿ ಸುತ್ತಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಿರ್ದೇಶಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾಯಿ ಹಂದಿಗಳ ಕಾಟವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ ತೊಳೆಯಲು ಬಾವಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರು ಸೇದಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ, ಸ್ವತಃ ನೀರು ಸೇದಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಸೀರೆಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಒರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಂದು, ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಲೆಗೂದಲು ಬಾಚುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ, ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೋಣೆಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ರಿಬ್ಬನ್ನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಸೌಳನ್ನು (ಜಿಡ್ಡನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ ಮಣ್ಣು) ಹಾಕಿ ತೊಳೆದು ತಮ್ಮ ಸೀರೆಯ ಪದರುಗಳ ನಡುವೆ ಉಜ್ಜಿ ಅದರಿಂದ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಓರಣವಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಲೆ ಹಿಕ್ಕಿ ತೊಡಕನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಾಗ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಆರಿಸಿ ಸುತ್ತಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಏಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಗೊತ್ತೇ? ಯಾವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಕೂದಲು ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ಬೀಳಬಾರದು, ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಾಲು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ದನಗಳ ಮೇವಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗಾಗಿಟ್ಟ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಬಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗಬಾರದೆಂಬುದು ಅವರ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಬಹಳ ದಟ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ಉದ್ದವಾದ ಕೂದಲಿದ್ದವು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕೇಶಾಲಂಕಾರ ಮುಗಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು, ನಮ್ಮ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸೋದರತ್ತೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಆಯಿ ಕೂಡ ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದುರಿದ ಕೂದಲೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೂ ಬಿಡದಂತೆ ತೆಗೆದು ದೊಡ್ಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಎಸೆದು ಬಂದು ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೈ ತೊಳೆದ ನಂತರವೇ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ಮನೆ ಕಸ ಗುಡಿಸುವುದು. ಇದನ್ನಂತೂ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ

ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯ ಪೊರಕೆ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಂದು ಪೊರಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಧೂಳಾಗಬಾರದೆಂದು, ಗುಡಿಸುವ ಮೊದಲು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಪೊರಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ತಳದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳುಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲೆ ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಪೊರಕೆಯ ಕಡ್ಡಿಗಳು ನವಿಲು ಗರಿಯಂತೆ ಅಗಲವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಕಸ ಗುಡಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿನ ಯಾವ್ಯಾವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅ ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಗೋಡೆ, ಮೂಲೆ, ಮೂಟೆ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಸ ಹೋಗುವಂತೆ, ಆದರೆ ಧೂಳು ಹಾರದಂತೆ ಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಚಚ್ಚಾವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ನಾವು ಕೆಳಗಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಾದ ನಂತರ, ನೆಲ ಸಾರಿಸುವ ಕೆಲಸ. ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಲೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅರಿಯಬೇಕು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಣೆ ಅಥವಾ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಬಿದ್ದು ನೆಲ ಕೆತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೆತ್ತಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಬಿಟ್ಟು, ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಾರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಮಣ್ಣನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಬೆರೆಸುವ ರೀತಿ, ಕಲೆಸಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು, ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಅಂಗೈಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಹರಡಿ, ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ನುಣುಪು ಗೊಳಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಸರನ್ನು ಮುಂದೆ ನೂಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅವರ ಆ ರೀತಿ, ನಾನೂ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಾವು ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು, ಮಾತ್ರ ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಸಾರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಒಣಗುವವರೆಗೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಅಲುಗಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನೆಲ ಸಾರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ. ಈ ನಡುವೆ ನೀರೊಲೆ ಧಗ ಧಗ ಉರಿದು ನೀರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ನಮಗೆ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಸುಮಾರು 9 ಗಂಟೆ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಒಬ್ಬ ಆಳು ದೊಡ್ಡಿಯಿಂದ ಒಂದು ಆಕಳನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೆ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನೋ ತಂದು ನಮ್ಮ ಪಡಸಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ಮುಂದೆ ಹಿಂಡಿ ಇಲ್ಲವೆ ಹಸುರು ಹಾಕಿ, ಕೆಚ್ಚಲು ತೊಳೆದು, ಕರುವನ್ನು ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ನಂತರ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ, ಆಗಲೇ ಕರೆದ ನೊರೆಹಾಲು ಬಲು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ತಾನೆ ಕರೆದ ಹಾಲಿನ ರುಚಿ ಕುಡಿದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಹಾಲು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಹಾಲಿನ ಘಮ ಘಮ ಪರಿಮಳ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆಯ

ಸ್ನಾನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಕತ್ತಲೆ ತುಂಬಿದ ದೇವರ ಮನೆಗೆಹೋಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೊರ ಬಂದಾಗ, ನಮ್ಮ ಸೊದರತ್ತೆ, ನಮಗಾಗಿ ಮಣೆ ಹಾಕಿ, ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಕುಳಿತ ಕೂಡಲೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹರವಾದ ಕಂಚಿನ ಗಂಗಾಳಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ, ಒಲೆಯಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾದ ಹಾಲನ್ನು ಒಂದು ಚರಿಗೆಯಿಂದ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ, ಗಂಗಾಳನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಹಾಲಿನ ಉಷ್ಣತೆ ಕಡಿಮೆ ಆದ ನಂತರ ಕುಡಿಯಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು, ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಡಿಯುವಾಗೇನಾದರು ಹಾಲು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸೋರಿದರೆ ತಕ್ಷಣ ನೀರಿನ ಕೈಯಿಂದ ಒರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಹಾಲು ಬೇಕಾದರೂ ಕುಡಿಯಬಹುದಿತ್ತು. ಹಸಿ ನೊರೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದಿರದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಎಷ್ಟು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವೆಂಬುದರ ಲೆಕ್ಕ ಇಂದಿನ ಲೋಟದ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಂತರ, ನಮಗೆ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಲು ನೀರು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಗಂಗಾಳಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೊಳೆಯಲು ಇಟ್ಟು , ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡಿ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಇರುವೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಚಿಂತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಅದೇ ಚಚ್ಚಾಕವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಾದ್ದರಿಂದ ನಾವೊಬ್ಬರೇ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರಾಗಿಗೂ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಬಿಡುವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ, ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮುತ್ತಾಳಾಗಿ ನಾವು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರು ಕೂಡ ಸ್ನಾನ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಅದೇ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಳುಗಳಿಗೆ ದನಗಳ ಮೇವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಸೊದರತ್ತೆಯರು, ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಆಯಿ ಎಲ್ಲರೂ, ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವುದು, ತರಕಾರಿ ಬಿಡಿಸುವುದು, ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರವರ ಕೆಲಸಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾವು, ಎಲ್ಲರೂ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಗಮನಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಊರಲ್ಲಿಯ ಮಠದಿಂದ ಅಯ್ಯನವರು ವಿಭೂತಿ, ಮಡಿಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ, ಜೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ತತ್ತ್ವ ಪದವನ್ನೋ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಚಾಚುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಜೋಳಿಗೆಯಿಂದ ಹೂವು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ, ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯೋ, ಜೋಳವೋ, ಹಿಟ್ಟೋ ಏನನ್ನಾದರೂ

ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು, ಅಥವಾ ಪರಸ್ಪರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಇದು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಆಶೀರ್ವಚನ ನುಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬುಡುಬುಡಿಕೆಯವರು, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ವೇಷ ತೊಟ್ಟು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಪ್ಪು, ಕೆಳಗೆ ಬಿಳಿಯ ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತ, ಬುಡುಬುಡಿಕೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ, ಎತ್ತರದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ “ಹಕ್ಕಿ ನುಡಿತೈತೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನಡುವೆ ಸಮಯ ಹೋದದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಸೋದರತ್ತೆ ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯಲು ಕುಳಿತ ಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ, ನಮಗೆಲ್ಲ ಮಣೆ ಹಾಕಿ, ನಾವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಮುಂದೆ ಒಂದೊಂದು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಅಡ್ಡಣಿಗೆ, ಎಡ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆ ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದು ಲೋಟಗಳನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡ್ಡಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಕಂಚಿನ ಗಂಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಗಳಕ್ಕೆ ಪಲ್ಯ, ಶೇಂಗಾದ ಹಿಂಡಿ, ಮೊಸರು, ಬೇಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮೊಸರು ಕಡೆದು ಆಗ ತಾನೇ ತೆಗೆದ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೂಡ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಊಟಮಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಿರಿಯರೆದುರಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಊಟಮಾಡುವಾಗ, “ಬೇಕು, ಬೇಡ” ಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೌನವಾಗಿ ಅಡುಗೆಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ, ನಮಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಊಟಮಾಡುವ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಅರಿತು ನಾವು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳುವ ಮೊದಲೇ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾಗಬಹುದೋ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಸೂರು ಸುಮಾರು 20- 25 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿತ್ತು. ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಿಟಕಿಗಳಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳಕು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಲೆಯ ಬೆಳಕು, ಹಾಗೂ ಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಂಬದಂತೆ ತೂರಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೆಳಕು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಜವಾದ ಬೆಳಕು, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಡೆ ಮಬ್ಬು ಕತ್ತಲೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯುವ ಮತ್ತು ಬಳೆಗಳ ಸದ್ದು, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮೌನ, ಊಟದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಇರುವ ಈ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಗೌರವ, ಧನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಪಣೆಯ ಭಾವವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಲೀಲಾ ಗರಡಿ

2007

ಟೀಚರ್

“ಟೀಚರ್” ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ, ನಾವು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, “ಟೀಚರ್ ಟೀಚರ್, ಚರ್ ಚರ್” ಎನ್ನುತ್ತಲೋ, ಅಥವಾ “ಸರ್ ಸರ್” ಎನ್ನುತ್ತಲೋ ಸದಾ ತಮ್ಮ ಹಿಂದೆಯೇ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯರ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ತಾವು ಪಾಠ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಪದ್ಯ ಓದುವ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಕತೆ ಹೇಳುವ ಮೋಡಿಯಿಂದಾಗಿ, ಅದ್ಭುತವಾದ ವಿಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, ಶಾಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾರತೆ, ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಅನುಕಂಪೆಯ ನಡತೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಸದಾ ತಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಾದಾಗ ಇಂದಿನಂತೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಥವಾ ಟಿವಿ ಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾವುಗಳು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದವರಾದರೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೆವು. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದವರು ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದ “ತಾಳಿಕೋಟಿ” ಸರ್. ಅವರು, ನಾವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಋತುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾವು ವಿಸ್ಮಯಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಸೂರ್ಯನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನಾವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತೇವೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ದೂರವಾಗುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೆರಳಿತು. “ ಸರ್ ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಣಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಏಕೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತರೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ನನ್ನ ದಡ್ಡತನದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕು ತಮ್ಮ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಆದರೆ ತಾಳಿಕೋಟಿ ಸರ್ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ದಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು, ಅತ್ಯಂತ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ನನ್ನ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ಅವರ ಈ ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಂತಹ ದಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನನಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಲಿಟ್ಮನ್ ಕಾಗದಗಳು ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು, ದ್ರಾವಣಗಳು ಹರಳುಗಟ್ಟುವುದನ್ನು, ಗಾಜಿನ ಲೋಟವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಹಿಡಿದರೂ ಅದು ಬೀಳದೆ ಇರುವುದನ್ನು, ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣು ಜೀವಿಗಳನ್ನು, ತೋರಿಸಿ ನಾನು ಬೆಕ್ಕನ ಬೆರಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ಬೆರಗಾಗುವಂತಹ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮನ ಆಗಮನವೂ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು, ಹಣೆಯ ತುಂಬ ಕುಂಕುಮ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಸೊಂಟದಿಂದ

ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ, ತೋಳುಗಳಿಗೆ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದುಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ, ಆತನ ಮಕ್ಕಳು, ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನು ಗಂಡಸಾದರೂ ಸಹ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ನೆರಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಲಂಗ ತೊಟ್ಟಿರತ್ತಿದ್ದನು. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಎತ್ತರದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಡೆದಾಡುವಾಗ ಆತನ ಆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಲಂಗ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಮೂಲದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪನಾಗಿಯೂ. ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತೆಳುವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಸೆಣಬಿನ ಹಗ್ಗದ ಚಾವಟಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ ರೊಂಪ್ ಎಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆತನನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾಯಿತ್ತಿದ್ದೆ ನಾನು. ಆತನು ಆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟು ಆ ಚಾವಟಿಯಿಂದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಭೀಕರವಾಗಿ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ದೊಡ್ಡ ದಬ್ಬಣವನ್ನು ಒಂದು ಕೆನ್ನೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆನ್ನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳೊಡನೆ ಭಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಳಿಕೋಟಿ ಸರ್ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂತಸ ಮತ್ತು ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳು ಆಗ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವದ್ದೋ ಅಥವಾ ದೆವತ್ವದ್ದೋ ಕೈವಾಡವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆತನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾಡಲಾರದವಳಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸರ್ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನಾನೂ ಮಾಡಿ ಆನಂದಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಲ ನಮ್ಮ ಸರ್ ಅವರು ನಮಗೆ(ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ) ನಾವು ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆಯೋ? ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಹಳ್ಳಿಗರಾದ ನಾವು ಅಂದು ಇಂದಿನಂತೆ ಸದಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದಿನದ ಬಹು ಭಾಗವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಅದು ಮೂಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಸಂತಸದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಷ್ಟವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಅವರು “ನಾನು ಈಗ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಯಾರಾದರು ನೋಡಲು ಬಯಸುವಿರೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರು ಕೈ ಎತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹೆಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳ ಛಾಯೆಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ಸೂರ್ಯ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಮೂಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಟೀಚರ್ ಎಂದೂ ಮೋಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದವರಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನಂಬದಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಂತೂ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದೆವು. ಅವರು ಒಂದು ಲೋಟದಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಿಸಿದರು. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಎತ್ತರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಉಳ್ಳ ಅವರು, ಬಾಯಿ ತುಂಬ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳಾಗಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮುವಂತೆ ಉಗಿದರು. ಆಗ ಆ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಕಂಡಿತು. ಆಗ ನಮಗಾದ ಬೆರಗನ್ನು ನೀವೇ ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅಂತೂ ದೇವತ್ವ ಅಥವಾ ದೆವತ್ವ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ನಾವು ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬಹುದು, ಮತ್ತು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡದ್ದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವಲ್ಲ, ಅದರಾಚೆಗೂ ಸತ್ಯವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸದಾ ನೆನೆಪಿನಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಆ “ಟೀಚರ್”ಗೆ “ಗುರುವೇ ನಮಃ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಇದನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಾಂಗಲೇರಿ

ಪ್ರವಾಸ

“ಪ್ರವಾಸ” ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾನು. ಪ್ರವಾಸದ ಕನಸುಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿ, ಜೀಪು, ಕಾರು, ರೈಲು, ವಿಮಾನ, ಹಡಗು ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲದೆ ದೂರದ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ, ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ನಾನಾ ರೋಮಾಂಚಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನನ್ನಾದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಅಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನನಗಾಗ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ತಂಗಿಯ ಕೂದಲು ತೆಗೆಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೇವರಗುಡಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳ ‘ಚಾಂಗಲೇರಿ’ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರಸ್ತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಲವತ್ತೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಇಲ್ಲವೆ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದ ದೀರ್ಘವಾದ (ಮೂರು/ ನಾಲ್ಕು ತಾಸಿನ ಸುಮಾರು 25 ಕಿಲೋಮೀಟರಿನ ದೂರದ) ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಯಾಣದ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಗರಿಗೆದರಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು: ಒಂದು, ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯ ಪ್ರಯಾಣ. ಎರಡು, ಆ ಗುಡಿ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯದ ನಡುವೆ ಇದ್ದದ್ದು. ಮೂರು, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ನಾಲ್ಕು, ನನ್ನ ವಾರಿಗಳೆಂದರೆ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು.

ಆ ಗುಡಿಯು ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ದೂರ, ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಇತ್ತು. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಜನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಹಿರಿಯರು ಒಂದು ಸಾಹಸವನ್ನೇ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ನಾನು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ವಾರಿಗಳೆಂದರೆ ಮೂರುದಿನಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಅದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ‘ಗೊಟ್ಟಂಗೊಟ್ಟಿ’ ಎಂಬ ಬಹಳ ದಟ್ಟವಾದ ಹಸುರುವನ ಇತ್ತೆಂದು ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೆವು. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಭೂಮಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಕಾಡು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯಂತೆ. ಆದರೆ ಈಗಲೂ ಸಹ ಅದು ಹುಲಿಗಳ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಕುತೂಹಲಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನವನ್ನೇ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಅಂತೂ ಆ ದಿನ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮುಂಜಾವಿನ ಆರು ಘಂಟೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಇರಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾನುಗಳು, ಅಡುಗೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ದಿನಸಿಗಳು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಂಡಿಗಳಿಗೆ ಹೇರಿ ಹೊರಡಲು ಬೆಳಗಿನ ಏಳು ಘಂಟೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಕೊನೆಗೂ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳು ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಹೊತ್ತು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಲಾಗಿ, ‘ಚಾಂಗಲೇರಿ’ ಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದವು. ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಉರುಳುವಾಗ

ಬಂಡಿಯ ಗಾಲಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸದ್ದು, ಎತ್ತುಗಳ ಗೊರಸುಗಳ ಸದ್ದು, ಅವುಗಳ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಗಂಟೆಗಳ ಸದ್ದು ಮತ್ತು ಜನರ ಜನರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೂಸುವ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆ ದಿನ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅದರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಹೇಳಲು ಬಾರದ ಆನಂದದ, ಉತ್ಸಾಹದ ಮತ್ತು ಸಂಭ್ರಮದ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದವು.

‘ಚಾಂಗಲೇರಿ’ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಈಗ ಕೇವಲ 20 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವಿದೆ. ಆದರೆ 43 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ನೇರ ದಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಿ ಬಳಸಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸುತ್ತ ಬಳಸಿದ ದಾರಿಯೂ ಸಹ ಸುಗಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಆ ದಾರಿ ಅನೇಕ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವುಕಡೆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬಂಡಿಯ ಒಂದು ಗಾಲಿ ಒಂದೂವರೆ ಎರಡು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗಾಲಿ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಡಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ ವಾಲಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನುಗಳು ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬಂಡಿ ಎಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲ ಇಳಿದು, ಗಾಡಿಯನ್ನು ನೂಕಿ, ಸಾಮಾನುಗಳು ಉರುಳಿ ಬೀಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವುಕಡೆ ದಾರಿ ಕೇವಲ ಕಾಲುದಾರಿಯಂತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಆ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳು ಬಂಡಿಯ ಹಾಗೂ ಎತ್ತುಗಳ ಮೈ ಸವರುವಂತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ನೋವಾಗಬಾರದೆಂದು, ಕೆಲವರು ಮೊದಲೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಉದ್ದವಾದ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಆ ಮುಳ್ಳಿನ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಹಿಡಿದು ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯರು, ಪಾಪ ಆ ದುರ್ಗಮವಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾವು ‘ಗೊಟ್ಟಿಂ ಗೊಟ್ಟಿ’ ಕಾಡು ಈಗ ನಾಶವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಾಡನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವ ಕಾಡೂ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ನರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಆದರೆ ನಮಗೇನೂ ನಿರಾಶೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಂಡಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ನಡಿಗೆಯ ಗತಿಯಿಂದಲೇ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ನಮಗೆ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿ, ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ಕೆಂಪುಕಲ್ಲಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹರಟುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸಾಕೆನಿಸಿದಾಗ ಬಂಡಿ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು ಬಲು ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಮೃದುವಾದ ಒಣ ಮಣ್ಣು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ ಅದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹಾರಿ ಅಂಗಾಲು, ಪಾದಮತ್ತು ಕಾಲಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದವರೆಗೂ ಧೂಳು ಮೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಾವು ಬಂಡಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಹಿರಿಯರು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡದೆ ನಾವು, ‘ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ? ಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತವೆ?’ ಎಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಅವರು, ‘ನೀವು ಧಪ್ ಧಪ್ ಎಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ವಟ ವಟ ಮಾತಾಡಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಧನಿ ಕೇಳಿ, ಅವು ದೂರ್ ಹೋಗ್ತಾವ್. ಅವ್ಯಾಕ್ ಮುಂದ ಬರ್ತಾವ?’ ಎಂದು ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಗಾಡಿಯಿಂದ ಧುಮುಕಿ, ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಬಿಟ್ಟು, ಗದ್ದಲ ಮಾಡದೆ ಹುಲಿನೋಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ತೊಡಗಿದೆವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಖಾರವಾಗು ಬೈಯಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಆಗ ಬಾಡಿಹೋದ ನಮ್ಮ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವ,

‘ಅದಕ್ಯಾಕ್ ಮಾರಿ ಅಷ್ಟು ಸಪ್ಪುಗ್ ಮಾಡ್ಕೋತೀರಿ? ಅಲ್ಲಿ ಗುಡಿ ಹತ್ರ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹುಲಿಗಳಿರ್ತಾವ್. ರಾತ್ರಿ ಗುಡಿ ಹತ್ರ ಬರ್ತಾವ್. ನೀನು ರಾತ್ರಿ ಎಚ್ಚ್ ಇದ್ದು ನೋಡಿದ್ರೆ ಸಾಕು ಕಂಡೇ ಕಾಣ್ತಾವ್. ತಿಳೀತ?’ ಎಂದರು.

‘ ಆ ಕತ್ತಾಗ್ ಹುಲಿನ್ನ ಹೆಂಗ್ ಗುರುತ್ ಹಿಡಿಯೋದು?’ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

‘ ಅದರ ಕಣ್ಣು ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡ್ಲಹಂಗ್ ಹೋಲೀತಾವ್. ಹೋಲಿಯೋ ಎರಡು ಗುಂಡ್ ಕಾಣಿಸದ್ರೆ ಅದನ್ನ ಹುಲೀನೇ ಅನ್ನೋ’ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹುಲಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಊಹಾಪೋಹಗಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದೆವು.

ಅಂತೂ ಅಂದಿನ ಪಯಣ ಮುಗಿಯಿತು. ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಗುಡಿ ತಲುಪಿದೆವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಗಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಉದ್ದವಾದ ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಗೂಟಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದರು. ಕೆಲವರು ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ನೀರು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, ಬಂಡಿಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ವೀರಭದ್ರ (ಸುಮಾರು ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಒಂದು ಬೋಳು ಕಪ್ಪು ಶಿಲೆ) ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ, ಅಡುಗೆಗೆ ಅಣಿಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದರು. ನಾವೂ ಕೂಡ ದೇವರಿಗೆ ಮಣಿದೆವು.

ನಮಗಂತೂ ಏನೇನೂ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯರೂ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಒಳಗೆ ಇಳಿಯಬಾರದು, ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಧಿಯ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲೇಬಾರದು ಎಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಹಿರಿಯರ ಮಾತು ಮೀರುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ನಮಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೇನೂ ಬೇಸರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಾರಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಟಗಳು, ಮಾತಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳು ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ಕೂದಲು ತೆಗೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಊಟ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಸರಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಊಟ ಮುಗಿಯುವಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲ ಐದು ಗಂಟೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಳೆದಿರಬಹುದು. ಆಗಲೇ ರಾತ್ರಿಯ ಭದ್ರತೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉರಿಸುವುದು, ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಗುಡಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಜನರು ಸರದಿಯಂತೆ ಎಚ್ಚರವಿರಲು ನಿರಧರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದದ್ದು ನಡೆಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಐದಾರು ಜನರ ಒಂದು ಗುಂಪು, ತಮಟೆಯನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ನುಡಿಸುತ್ತ ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿತು. ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ದೂರವಿಡುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಹಿರಿಯರ ಈ ಎಲ್ಲ ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿಂದ, ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಭಯ ವನೆ ಮಾಡ ತೊಡಗಿತು. ನಮ್ಮ ಮುಖ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ,

‘ನೀವ್ಯಾಕ್ ಹೀಂಗ್ ಮುಖ ಮಾಡೀರೆ ನಮ್ಮವ್ವ. ಈ ವೀರಭದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಹೆಂತವ ಅಂತ ತಿಳೊಂಡೀರಿ? ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಭಂದ್ ಕಾಯ್ತಾನ್. ಬರಿ ಇಲ್ಲಿ. ಸುಮ್ಮ ಮಕ್ಕೋರಿ’ ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಿಸುಪಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಗಾಡಿಯ ಪಯಣ, ಕಾಲ್ನಡಿಗಿ, ಆಟ, ಒಡನಾಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಡೆಬಿಡದ ಮಾತುಗಳಿಂದಾದ ಆಯಾಸದಿಂದ, ನಾವು ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ, ಹುಲಿಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆಯಿಂದಲೇ ನಿದ್ರಾದೇವಿಗೆ ಸೋತುಹೋದೆವು. ನಮಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಸೂರ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೇಲೇರಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಕೆಲವರು ಸ್ನಾನ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಾವು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಡಿದೆವು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹುಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಆತಂಕದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹುರುಪು, ಉತ್ಸಾಹ, ಗಡಿಬಿಡಿ, ಭಯಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಧನ್ಯತೆಯ ವಾತಾವರಣ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ನಾವೂ ಕೂಡ ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿ ಹೋದೆವು. ಒಂದೆರಡು ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಮಿಸಿ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಏರಿ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟೆವು.

ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಯಾವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಮೈನವಿರೇಳಿಸುವ ಘಟನೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅದು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಖುಶಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಆ ಬಾಲ್ಯದ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನ ಅನುಭವಗಳು ಎಷ್ಟು ಸವಿದರೂ ಕರಗಿಹೋಗದ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆಯ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿವೆ. ಈಗಲೂ ನಾನು ಅವನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಸವಿಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಲೀಲಾ ಗರಡಿ

ಕಥೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಮೋಡಿ

“ಕಥೆ” ಎಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಪದ. ಇಡೀ ಲೋಕದ ಆಕರ್ಷಣೆಯೆಲ್ಲ ಅಡಗಿದೆ ಈ ಎರಡಕ್ಷರದ ಪದದಲ್ಲಿ. ಮಗುವಿನಿಂದ ಮುದುಕರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಇದರ ಮೋಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದವಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಾನಾ ಕಥೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವ, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮನವನ್ನು ತಣಿಸುವ, ಆದರೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಮನದಲ್ಲಿ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವಂತಹ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಒಬ್ಬ ವಿಶೇಷ “ಅಪ್ಪ” ನನಗೆ ದೊರಕಿದ್ದು. ಅವರು ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಅಪ್ಪ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ನನ್ನ ತಂಗಿಯರೂ ಅವರನ್ನು ಹಾಗೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು “ಕಾಕಾ” (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವೂ ಅವರಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕಾಕಾ ಎಂದೂ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರನ್ನು ಅಪ್ಪಾ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಮಜಗಿಯವರನ್ನು ಅಪ್ಪಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕಾಕಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆತನದ ಹೆಸರು ಮಜಗೆ ಎಂದು. “ಮಜಗೆ ಅಪ್ಪಾ” ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಅವರಿಗೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ನಾವು ತೀರ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಮದೂರು ಎಂಬ ಬೇರೆ ಊರಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆಗಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ(ಬೀದರಿಗೆ) ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ನೇರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆಂದು ನೆನಪು.

ಅವರು ಬಹಳ ಸರಳವಾದ ಉಡುಪಿನ ಹಾಗೂ ಸರಳವಾದ ಆದರೆ ಶಿಸ್ತಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಕೊಬ್ಬಿನ ಅಂಶ ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಸೌಷ್ಠವಗೊಂಡ ದೇಹ, ಬಿಳಿಯ ಧೋತ್ರ, ಬಿಳಿಯ ಅಂಗಿ, ಬಿಳಿಯ ನೂಲಿನ ಅಥವಾ ಹಳದಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ರುಮಾಲು. ನಾವು ಅವರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ನಾನಂತೂ ಅವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಅವರ ಕೈಗಳಿಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತ “ಕಥೆ ಕಥೆ” ಎಂದು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ಅವರಿಗೆ ಆಯಾಸವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿವಸವೂ ಅವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡದ್ದು ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತ, ನನ್ನ ಜಗ್ಗಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ದೇಹದ ಸಂತುಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಗುತ್ತ ಬೀದರಿನ ಉರ್ದು ಮಿಶ್ರಿತ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ “ಕಥೆ ಬೇಕೋ? ಹೇಳ್ತ ತೊಗೊ ಬೆಟಾ” (ಕಥೆ ಬೇಕೆ? ಆಗಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಮಗು). ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆನಂತರ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಯವರು ಕುಶಲ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಆದರೋಪಚಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅವರು ಬರುವಾಗ ಋತುಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಎಳೆಯ ಜೋಳದ ತೆನೆಗಳನ್ನೋ, ನವಣೆಯ ತೆನೆಗಳನ್ನೋ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಬ್ಬೋ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಲು ತುಂಬಿದ ಆ ಕಾಳಿನ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಉಜ್ಜಿ, ಉದಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಕೇರಿ ತಿನ್ನುತ್ತ ಅವುಗಳ ರುಚಿ ಸವಿಯುವುದರ ಸೊಗಸು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಹಸಿ ಶೇಂಗಾವನ್ನೋ (ಹಸಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ), ಕಡಲೆ ಫಳಿಯನ್ನೋ (ಹಸಿ ಕಡಲೆ) ಸುಟ್ಟು ತಿನ್ನುವುದು ಎಂತಹ ಮಜ. ಅದರೊಂದಿಗೆ “ಅಪ್ಪಾ” ಅವರ ಕಥೆಯ ರಸನದಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದರೆ, ಕಾಳಿನ ಹಾಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕಥೆಯ ಜೇನು ಬೆರೆಸಿದ ರುಚಿ, ಅದ್ಭುತ, ಅದ್ವಿತೀಯ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ, ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ, ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನನ್ನು ನೇರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಸುಖಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನಂತೂ ಅವರ ಮುಂದೆಯೇ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿರಂದು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಅದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಹತ್ತನೇ ಸಲ ಹೇಳಿದರೂ ಮೊದಲನೇ ಸಲ ಹೇಳಿದ ಉತ್ಸಾಹ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಳೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಸೂರ್ಯ ಕ್ಷಿತಿಜದಿಂದ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸೇದಿ ಎರಡು ಮೂರು ಕೊಡ ನೀರು ಮಾಳಿಗೆಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನೆಲವೆಲ್ಲ ತೊಯ್ದು ಒದ್ದೆ ಮಣ್ಣಿನ ಸುಗಂಧ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಮೇಲೆ ಏನೇನೋ ಮಾತುಗಳು. ಅವರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಏನಾದರೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಿದ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಕಥೆ ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿಯರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲವೇ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೆಳಗಡೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೇಲೆ ತಂದು ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸೇರಿದ್ದವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರೂ ಛೇಡಿಸುತ್ತ ನಗುತ್ತ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಊಟ ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ದಿನವೂ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಊಟಮಾಡುವುದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ರೀತಿಯ ಮೋಜು. ಊಟಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒಂದೆರಡು ಕೊಡ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮುಸುರೆ ಇದ್ದರೆ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ನೆಲವೂ ತಂಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ತರುವುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮೈ ಚಾಚುವುದು. ಆ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಬ್ಬಾಗಿ ಕಾಣುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಸಮಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿಯ ಚಂದಿರ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಪ್ಪಾ ಅವರು, ಕಥೆಗಳ ರಸವನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿದ್ರೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಇದು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದ ಕಥೆಗಳದ್ದೇ ಕನಸು.

ಒಮ್ಮೆ ಅಪ್ಪಾವರು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಬಂದವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಶುಭ್ರವಾಗರಲಿಲ್ಲ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಿಂತೆಗಳು ಮನೆಮಾಡಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಯವರು ಏನೆಂದು ಕೇಳಲು ಅವರು ಹೇಳಿದುದು ಕೇಳಿ ನಾವು ದಂಗಳಾಗಿ ಹೋದವು.-

ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೆ ಬಹಳ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಅವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಏನೋ ಸದ್ದು. ಆದರೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎದ್ದು ದೀಪ ಹಚ್ಚೋಣ ಎಂದು ಮಂಚದಿಂದ ಕಾಲು ಕೆಳಗಿಟ್ಟರು. ಪಾದಗಳು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವು. ಕೂಡಲೆ ಅವರಿಗೆ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದರ ಅರಿವಾಗಿ ಭಯವಾಯಿತು. ದಡಬಡಿಸಿ ಎದ್ದು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ನುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಲಗಿದವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ

ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಉಳಿದವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕತ್ತಲೆ. ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಮತ್ತು ನೀರು ಹರಿಯುವ ಸದ್ದು. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತ. ನಡಗುತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು ನೆನೆಯ ಹೋಗುವ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದರು. ಸೂರ್ಯನ ಮೊದಲ ಕಿರಣಗಳ ಮಸುಕು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯ ದೃಶ್ಯ ನೋಡಿ ಎದೆಗುಂದಿ ಹೋದರಂತೆ. ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಒಂದೇ ದಾರಿ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಮನೆಗಳು ನೀರುಪಾಲಾಗಿವೆ. ಮಳೆ ನಿಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಯ್ದು ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಊರಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅವರುಗಳು ಬರುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಹೊಳೆಯ ಪ್ರವಾಹ ಇಳಿಯುವುದು ಯಾವಾಗ? ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಎಂದೆಲ್ಲ ಉತ್ತರವಿರದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮಣಭಾರ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೆ ಮಳೆ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ಮೈ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಅವನ್ನೇ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತ ಇದ್ದರಂತೆ. ಹೊತ್ತೇರಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯನ ಮುಖವಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಉಸಿರು ಬಂದಿತಂತೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇಳಿದು ಹೊಳೆಯಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರಂತೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲವೂ, ಮನೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಬೆಳೆದ ಚೀಲಗಟ್ಟಲೆ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಕೂತಿಡುವಂತೆ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಏನೇನೋ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನದಿ ದಾಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಆದರೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಆಗ ಕೆಲವು ಸಾಹಸಿಗಳು ಮನೆಯಿಂದ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡಗಳನ್ನು ತಂದು ನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೋರಲು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನೀರನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದರಂತೆ. ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಗದೆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಆಚೆಯ ದಡ ಸೇರಿತಂತೆ. ಕೆಲವರು ಕೊಡದಿಂದ ಜಾರಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರೂ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಾಡಬಾರದ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಆ ಜನರು ಪಕ್ಕದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆದರಂತೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಇಂತಹ ಹರಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಮಜಗೆ ಅಪ್ಪಾವರು ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಇದು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅವರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲದೆ ಅವರು ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆ ಕಥೆಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಅಡಗದ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಕೇತು, ನಚಿಕೇತ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಗಿ, ಮೈತ್ರೇಯಿಯವರ ಕಥೆಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಸಿ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಶ್ವೇತಕೇತುವಿನ ಕಥೆ ಅಂದು ನನಗೆ ಏನು ಅರ್ಥವಾಯಿತೋ ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮ ಮಾತ್ರ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ನಾನು ಈ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೂ ನನ್ನ ಓರಗೇಯವರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗೂ ಅವು ನನ್ನಂತೆಯೇ ಸೆಳೆದಿವೆಯೇ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪಾ ಅವರ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಕಲೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಾಲದ ಪುರಾಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥೆಗಳಂತೆ ಹೇಳದೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ, ಜೀವಂತ ಘಟನೆಗಳೆಂಬಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ವೇತಕೇತುವಿಗೆ ನೈಗ್ರೋಧ ಬೀಜದ

ಶೂನ್ಯದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಆತನ ತಂದೆಯ ರೀತಿ, ನಚಿಕೇತನು ಎಲ್ಲ ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಯಮನ ಹತ್ತಿರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಗಾರ್ಗಿ ಮೈತ್ರೆಯಿಯರಿಗೆ ನಶ್ವರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ರೀತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮನ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವು ಎಲ್ಲವೂ ಯಾವ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಷಯಗಳು ಅರ್ಥಾವಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಅವರು “ನೀ ಇನ್ನ ಸಣ್ಣಕಿದ್ದಿ. ದೊಡ್ಡಕಿ ಆದ್ಯಾಲ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿತದ ತೊಗೊ ಬೆಟಾ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶರಣರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ದೇವರೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. “ ಬಸವಣ್ಣನವರು ದೇವರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಸರಿ. ಆದರೆ ಅವರೇ ದೇವರಾಗಿರುವಾಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಯಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ?” ಎಂದು. ಅಂದು ಅವರು ನಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆ. ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳ ಬಳಿಕ “ನೀ ಇನ್ನ ಸಣ್ಣಕಿದ್ದಿ. ದೊಡ್ಡಕಿ ಆದ್ಯಾಲ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿತದ ತೊಗೊ ಬೆಟಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಯಾವಾಗ ದೊಡ್ಡವಳಾದೇನು ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಬೇಕು, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೊಡ್ಡವಳಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಕೊನೆಯ ಉತ್ತರ ದೊರಕುತ್ತದೆಯೆ? ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಉಟಕ್ಕಾಗಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕಾಯುವಂತಹ ಹದವಾದ ಹಸಿವನ್ನು ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಟ್ಟ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರು.

ನನ್ನ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಾವರ ಸಂಬಂಧ ಕೇವಲ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಸೆದಿದ್ದವು. ವ್ಯಾಯಾಮ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಹೇಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ?, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು ಹೇಗೆ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತವೆ? ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಳಿಯಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು? ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಯಾವ ಯಾವ ಆಸನಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ? ಪ್ರಭಾತ ಮತ್ತು ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ? ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಯೂರಾಸನ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟಾಸನಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬಹುಶಃ ನನಗೆ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದುದು ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು.

ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ತತ್ವ ಪದಗಳನ್ನು, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಲಿಂಗಾಷ್ಟಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ತೇಜಮ್ಮಕ್ಕ, ಗೋದಾವರಿ ಬಹಳ ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ “ಧನವು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂತಹುದು”, ಮತ್ತು “ಮನೋಬುದ್ಧ್ಯಹಂಕಾರ ಚಿತ್ತಾನಿನಾಹಂ” ಎಂಬ ಎರಡು ಹಾಡುಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು.

ಶಾಲೆಯ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ. ಅಥವಾ ಯಾರೋ ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೇ ಆಗಲಿ ನಾನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಾಸರ ಪದಗಳಾಗಲಿ, ಶರಣರ ವಚನಗಳಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಪಾಠವಾಗಲಿ ನಾನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗ ಪಠ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹೇಮಾದ್ರಿ ಮಾಸ್ಟರ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಇನ್ನೂ

ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚ ಹಸುರಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟುಸಲ ಓದಿದರೂ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಪ್ಪಾವರ ಹತ್ತಿರ ಓದಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ತಣಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನನಗೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಾದಾಗ, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಕೆ. ಪಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಸದಸ್ಯರಾದ ಕಾರಣ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದೆವು. ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪ್ಪಾವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೀದರಿನ ವಾತಾವರಣದ ಅಭಾವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಪ್ಪಾವರನ್ನು ನೆನೆಯದ ದಿನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕಾಲೇಜು (ಮೌಂಟ್ ಕಾರ್ಮೆಲ್ ಕಾಲೇಜು) ಸೇರಿಕೊಂಡೆವು. ಅದು ಬಹಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾಲೇಜು. ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲವು ಹೊಸತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನದೇ ದರ್ಬಾರು. ನಮಗೋ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಮಾತಾಡಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನಂತೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂಕಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯ ಇಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯರು ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯರಾದರು. ಒಬ್ಬರು ಶಕುಂತಲಾ ಭೂಸನೂರಮಠ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಸಿಸ್ಟರ್ ಕ್ಲೆಮೆನ್ಸ್ ಮೇರಿ ಎಂದು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ನಾನು ಪಾತ್ರಳಾದೆ. ನನ್ನ ಓದುವ ಹುಚ್ಚು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕಾಲಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯರ ಮೆಚ್ಚಿನವಳಾದ್ದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲೇಜು ಮನೆಯ ಅತಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ, ಕಾಲೇಜು ಮೂರೂವರೆಗೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಸಾಯಂಕಾಲವ ಐದು ಗಂಟೆವರೆಗೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರುಗಳು ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಓದಿ ಎಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವುಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ನೋಟುಬುಕ್ನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಇದ್ದವು. ಮಜಗೆ ಅಪ್ಪಾವರ ಹೇಳಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಸರಿ ಇನ್ನು ನಾನು ಓದುವುದೊಂದೇ ಬಾಕಿ. ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಲೋಕ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಪ್ರತಿ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಾವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಓದಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಹೇಳಬಹುದಾದದ್ದನ್ನು ನಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಕೇಳುಗರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುವ ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತಾಯಮಾನವಾದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾವಾಮಾನ ಅಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಒಗ್ಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ನಾವು ಬೀದರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದುದನೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುವಾಸೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಆತ್ಮೀಯ ಮಾತುಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು ನಿಂತೇ ಹೋದವು. ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ನನಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಥೆಗಳ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಸದಾ ಕಾಲ ನಚಿಕೇತ, ಶ್ವೇತಕೇತು, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಮೈತ್ರೇಯಿ, ಗಾರ್ಗಿಯರನ್ನು, ಶರಣರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಿಕ್ಕರೂ ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಹಸಿವು ಮಾತ್ರ ಬತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಬಿ. ಎ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರ ನಚಿಕೇತವೆಂಬ ನಾಟಕ ನಮಗೆ ಪಠ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನನಗೆ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ದಿನವೇ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಓದಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಮನು ನಚಿಕೇತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯ ವಿವರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಆ ವಿಷಯ ಕರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಎರಡನೆ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಆ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅದು ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತು ಕರೋಪನಿಷತ್ತು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಗೆ ಇಂದು ನಗು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಗ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾವರ ಕಥೆಗಳು ನಾನು ಮುಂದೆ ಈಶಾ, ಕೇನ, ಕರ, ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ವಚನಗಳ ಅಂತರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಅಪ್ಪಾವರ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳ ಮೋಡಿ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು.